

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3307/2017. (XI. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.303/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság [CIB Bank Zrt., 1027 Budapest, Medve utca 4–14.] (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője [dr. Szikla Gergely ügyvéd, a benyújtáskor Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda, névváltozást követően Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda, 1013 Budapest, Pauler utca 11., VI. emelet] útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv. VII.30.303/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó ellen – több előzménypert követően – szerződés jogellenes felmondásával okozott kár megtérítése iránt indítottak pert. A keresetet elutasító első-, és az azt helybenhagyó másodfokú ítéletet a felülvizsgálati bírósággént eljáró Kúria hatályon kívül helyezte, megállapította a felmondás jogellenességét és az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszéket új eljárásra utasította. A megismételt eljárásban hozott elsőfokú rész-közbenső ítéletet a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla – közbenső ítéletként – helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a jogerős közbenső ítélettel szemben, amit a Kúria hivatalból elutasított. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó kifejezetten és kizárólag a Kúria ezen végzésével szemben nyújtotta be.
- [3] A Kúria döntését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban Pp.) 273. § (1) bekezdésére alapozta arra tekintettel, hogy a felülvizsgálati kérelem – értékelése szerint – nem felel meg a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Hivatkozott arra, hogy az indítványozó megsértett jogszabályhelyet egyáltalán nem jelölt meg a kérelmében, ez pedig olyan lényeges tartalmi hiányosság, amely utóbb – a Pp. 273. § (5) bekezdése alapján – már nem pótolható. Megállapította továbbá, hogy a Pp. 272. § (3) bekezdése az ügyben nem alkalmazható; döntésének indokaként hivatkozott a BH.2013.281. számú eseti döntésre is. A Kúria – figyelemmel a BH1995.99. és BH2009.122. számú eseti döntésekre – utalt továbbá arra is, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi beadványokra utalni, hanem a jogszabálysértés indokait magában a felülvizsgálati kérelemben kell megjelölni.
- [4] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító döntéshez kapcsolódóan a Pp. 227. § (2) bekezdése alapján kifogást nyújtott be a Kúriára, amit az érdemi vizsgálat nélkül elutasított.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, arra hivatkozva, hogy a Kúria végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított jogait sérti. Nézete szerint az alkotmányossági vizsgálat körében annak a kérdésnek van relevanciája, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadása körében hol

húzódnak a Kúria formai vizsgálatának alkotmányos korlátai. A Pp. 272. § (2) bekezdésének elemzése kapcsán az indítványozó utalt arra: annak célja, hogy a jogerős döntés felülvizsgálatát ne lehessen csak általánosságban megalapozatlanságra hivatkozással kérni, hanem a kérelem kellően konkrét legyen annak megállapításához, hogy a felülvizsgálni kért ítéletet milyen okból tartják jogszabálysértőnek. Ennek alátámasztására hivatkozott a Kúria EBH2006.1527 elvi határozatára valamint az Alaptörvény 28. cikkére. Mindezekből azt a következtetést vonta le az indítványozó, hogy „a Kúria jelen alkotmányjogi panasszal kifogásolt végzése akkor nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jog elvét (beleértve a bírósághoz való fordulás és a jogorvoslat jogát), ha az elutasított felülvizsgálati kérelemből ténylegesen és valóban nem volt megállapítható, hogy a kérelmező milyen okból tartja jogszabálysértőnek a felülvizsgálni kért határozatot.” Ezt követően az indítványozó részletesen elemezte felülvizsgálati kérelmét, kifejtve, hogy nézete szerint az általa benyújtott felülvizsgálati kérelem megfelelt a fenti feltételeknek. Hivatkozott továbbá arra, hogy az – általa állított – „iratellenesen megállapított tényállásnak mint hatályon kívül helyezési oknak egyébként sincs egyértelmű leképeződése a Pp. eljárási szabályai között”. A felülvizsgálati kérelem egyes elemeihez kapcsolódóan állította, hogy egyrészt szó szerint idézett jogszabályi tartalmat, másrészt kifejezetten megjelölte a Ptk. 340. § (1) bekezdését. Az indítványozó szerint a Pp. 272. § (2) bekezdésében szereplő „jogszabályhely” kifejezésnek több értelmezése is lehet; az egyrészt megfeleltethető a tételes jogszabályi rendelkezéssel, annak egy bizonyos szakaszára utalással, de a jogszabályi rendelkezés szövegszerű idézésével is megjelölhető. Az indítványozó szerint nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkben megfogalmazott, a bírói jogalkalmazástól megkövetelt józan észnek, illetve erkölcsös és gazdaságos célnak megfelelő értelmezésnek, ha egy „négy milliárd forint pertárgy értékű ügyben a Kúria felülvizsgálati kérelmet a Pp. 272. § (2) bekezdésére hivatkozással érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, miközben a felülvizsgálati kérelemből kétséget kizáróan és egyértelműen megállapítható, hogy milyen okból tartja a kérelmező Kúria utasításai szerint kötött jogkérdésben hozott ítéletet” jogsértőnek.

- [6] Az indítványozó utóbb előterjesztett indítvány-kiegészítésében az alapügy és a folyamatban lévő per egyes elemeinek részletesebb bemutatását követően hivatkozott arra, hogy „Mind a piacgazdaság, mind a jogbiztonság szempontjából alapvető érdek, hogy ne születhessen egy közel 20 milliárd forintos kártérítési ügyben felelősséget megállapító ítélet egy olyan bankkal szemben, aki egyébként teljes mértékben megfelelt a piacsabályozást ellátó MNB Magatartási Kódexében megfogalmazott elvárásoknak, azzal, hogy ez az ügy túlmutat önmagán”. Az indítványozó ezt kívánta megakadályozni a felülvizsgálati kérelem benyújtásával, amit „a Kúria egy mondvacsínált, valós tartalommal nem bíró indokkal utasított el érdemi vizsgálat nélkül”. Ezzel a Kúria megfosztotta annak lehetőségétől, hogy egy „hibás jogalkalmazói gyakorlatot, *quasi* jogalkotást tartalmazó ítéletet perorvoslással érdemben” felülvizsgáltathasson.

II.

- [7] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott, az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatába bevont rendelkezése a következő.

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [8] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [9] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozó kifejezetten csak a Kúria felülvizsgálatot hivatalból visszautasító döntésének az alkotmányossági vizsgálatát kérte, az indítvány nem terjedt ki a jogerős ítéletből közbenső ítélet vitatására. Az Alkotmánybíróság tehát abban az összefüggésben vizsgálta a Kúria végzését, amit

az indítványozó a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadhatósága formai vizsgálata alkotmányos korlátaiként fogalmazott meg.

- [10] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Ez utóbbi indítványi elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra a gyakorlatára, hogy a jogorvoslathoz való jog – a döntés tartalmától függetlenül – nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságát. A 3118/2016. (VI. 21.) AB végzésben elbírált alkotmányjogi panasz esetében az Alkotmánybíróság a döntésében az alábbiakat állapította meg: „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság értelmezésében és következetes gyakorlata szerint a rendes, azaz a még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető jogorvoslatokra vonatkozik, a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalma ezért a felülvizsgálattal mint rendkívüli perorvoslattal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22], 3194/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [19], 3273/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [11]}, ez pedig a panasz érdemi elbírálásának szintén gátja” {3118/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ezt az álláspontját több döntésében is megerősítette, pl. a 3005/2017. (II. 2.) AB végzésben kifejtette: „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az elsőfokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli perorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}. [...] A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, így egy rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságának lehetőségét sem” (Indokolás [24]–[26]).
- [11] Az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlatára tekintettel az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére alapított részét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta.
- [12] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadásának további feltételét határozza meg, melynek értelmében a testület „az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Az Alkotmánybíróság e feltételeket alternatív törvényi feltételnek tekinti, azaz bármelyik igazolt fennállta esetén az alkotmányjogi panaszt be kell fogadni.
- [13] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító része felvethet alaptörvény-ellenességet, mivel esetlegesen sérülhetett az indítványozó bírósághoz forduláshoz való joga. Az azonban, hogy ez ténylegesen bekövetkezett-e, csak érdemi vizsgálat során dönthető el, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt befogadta.

IV.

- [14] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt ismételten rámutat arra, hogy a testület a bírói döntéseket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül, törvényességi, jogalkalmazási kérdések megítélésére nincsen lehetősége. Gyakorlata következetes: „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már

nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [15] Mindezekből következően az állapítható meg, hogy az Alkotmánybíróság jelen esetben is csak a Kúria jogértelmezését, és csak abból a szempontból vizsgálhatta, hogy az alkotmányos értelmezési tartomány keretein belül maradt-e. A testület tehát azt nem vizsgálhatta, hogy az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelem megfelelt-e a Pp. 272. § (2) bekezdésének, mindössze azt vizsgálhatta, hogy a Kúriának a Pp. 272. § (2) és (3) bekezdésével, valamint 273. § (1) és (5) bekezdésével kapcsolatos együttes értelmezése, melynek következtében az indítványozó felülvizsgálati kérelme formai okból, hivatalból elutasításra került, megfelel-e az alkotmányos követelményeknek. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifejezetten csak a Kúria végzésének az alkotmányossági vizsgálatát kérte, és nem állította, hogy a Pp. 272. § (2) bekezdése is (amely alapján a jogszabályhelyet meg kell jelölni a felülvizsgálati kérelemben) alaptörvény-ellenes lenne, és az Alkotmánybíróság sem látott jelen ügyben indokot arra, hogy az Abtv. 28. cikk (1) bekezdése szerint áttérjen a jogszabály vizsgálatára, az Alkotmánybíróság csak a Kúria jogértelmezésének alkotmányosságát vizsgálta meg.
- [16] Az indítványozó érdemben azt kifogásolta, hogy a Pp. 272. § (2) bekezdésében szereplő, „jogszabályhely megjelölése” kifejezést a Kúria formálisan, szűken értelmezte, mivel az indítványozó tartalmilag idézte azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyekre a felülvizsgálati kérelmét alapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pp. 272. § (2) bekezdése kógens alakú, formai szabályt állít fel a jogi képviselővel eljáró, felülvizsgálati kérelmet benyújtó peres fél számára; egyértelműen fogalmaz akkor, amikor konkrét jogszabályhely megjelölését várja el tőle. Ezt az értelmezést erősíti a Pp. 272. § (3) bekezdése, amely a nyilvánvaló elírások esetére ezt a formai szigorot enyhíti; és oldja a Pp. 273. § (1) bekezdésében megfogalmazott kógens elutasítási indokot. Ha tehát a Kúria álláspontja szerint a peres fél az indítványban nem jelölte meg a jogszabályhelyet, amelyre a felülvizsgálati kérelmét alapítja, a Pp. 273. § (1) bekezdése alapján a kérelmet hivatalból el kell utasítania. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben tehát azt állapította meg, hogy a Kúria jogértelmezése, amely nem tágította ki a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglalt feltétel értelmezését, a jogszabály alkotmányos értelmezési tartományán belül maradt, így nem sérült az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott, bírósághoz forduláshoz való joga.
- [17] A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2017. november 14.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3377/2015.

• • •